

IRKIT O'RDAKCHA: TASHQI KO'RINISH, RAD ETISH VA ICHKI
GO'ZALLIK

Qodirova Ziyodaxon

*Kokand University, the teacher of world languages department
qodirovaziyodaxon32@gmail.com*

Qurbonova Muxlisa Umarali qizi

*Kokand University, the student of world languages department
Faculty of English language and literature*

Annotatsiya: Hans Kristian Andersenning "Irkrit o'rdakcha" ertagi, tashqi go'zallik va ichki qadriyatlar o'rtasidagi farqni o'rganadi. Bu ertak orqali muallif, tashqi ko'rinishiga qarab baholangan va jamiyat tomonidan rad etilgan bir mavjudotning haqiqiy go'zalligini kashf qilish jarayonini tasvirlaydi. Ertakdagi bosh qahramon – irg'it o'rdakcha, o'zining xunuk tashqi ko'rinishi tufayli boshqalardan ajralib turadi va rad etiladi, ammo u vaqt o'tishi bilan o'zining haqiqiy go'zalligini va ichki kuchini anglaydi. Andersen bu ertak orqali jamiyatning tashqi ko'rinishga bo'lgan xohish-istaqlarini, shuningdek, ichki go'zallikning haqiqiy ahamiyatini yoritadi. Maqolada, irg'it o'rdakchani rad etilishining ruhiy ta'sirlari va ichki go'zallikning qadri haqida chuqur fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: Irkit o'rdakcha, tashqi go'zallik, ichki go'zallik, jamiyatning qadriyatlari, rad etish, ruhiy ta'sir, o'zini anglash, qadriyatlar va baholash, Hans Kristian Andersen, ertak, o'zgarish va rivojlanish, yuzaki baholar, jamiyat va insoniylik, sabr va kuch, go'zallik me'yorlari.

Hans Kristian Andersenning "Irkrit o'rdakcha" ertagi, go'zallik, tashqi ko'rinish va ichki qadriyatlar haqida hikoya qiladi. Bu ertakda bosh qahramon bo'lgan irg'it o'rdakcha, o'zining xunuk tashqi ko'rinishi tufayli jamiyat tomonidan rad etilgan va masxara qilinganligi haqida. Biroq, vaqt o'tishi bilan u haqiqatan ham go'zal oqqushga aylanishi, o'zining ichki go'zalligini kashf etishi va jamiyat tomonidan qabul qilinishi mumkinligini anglab yetadi. Ushbu maqolada, jamiyatning tashqi ko'rinishga bo'lgan nisbati, rad etishning ruhiy ta'siri va ichki go'zallikning ahamiyatini va qadri haqida yoritib beramiz.

Tashqi Ko'rinish: Yuzaki Baholar va Jamiyatning Qarashlari Ertak boshida, irg'it o'rdakcha boshqa o'rdakchalardan tashqi ko'rinishida farq qiladi. Uning xunukligi va g'alati ko'rinishi jamiyat tomonidan masxara qilinishiga va rad etilishiga olib keladi. "Ugly" (xunuk), "awkward" (noqulay), "clumsy" (nozik) sifatleri uning tashqi ko'rinishiga berilgan baholardir. O'rdakchaga nisbatan boshqalar "unattractive" (go'zalliksiz), "big" (kattaroq), "disproportionate" (noto'g'ri nisbatli) sifatlarini ishlatib, uni jamiyatdan chetlashtiradilar. Bu yerda, tashqi ko'rinish faqat yuzaki baho bo'lib, odamning haqiqiy qiymatini ko'rsata olmaydi. Andersen bu orqali tashqi go'zallikning haqiqiy go'zallik bilan aloqasi yo'qligini ko'rsatib beradi.

Jamiyatdagi "rude" (xushmuomalasiz), "cruel" (qattiqqo'l), "hostile" (dushmanona) munosabatlar, boshqalarning o'zini baholashiga asoslangan. Boshqalar tomonidan "unkind" (yomon), "spiteful" (yovuz) sifatlar bilan ta'riflanishi, o'rdakchanning ichki dunyosini bevosita ta'sir qiladi va uni qayg'uga soladi. Uning tashqi ko'rinishi va boshqalar bilan munosabatlari orqali, Andersen jamiyatdagi tanqid va kamsitishning odamlarning ichki dunyosiga qanday ta'sir qilishini ko'rsatib o'tadi.

Rad Etish: O'zini Tanlash Va Ichki Kuchni Topish

Irg'it

o'rdakcha jamiyat tomonidan "judgmental" (hakimlik qiluvchi), "mean-spirited" (yovuz niyatli) munosabatlar tufayli rad etiladi. Rad etish uning ruhiy holatiga salbiy ta'sir qiladi: "lonely" (yolg'iz), "sad" (g'amgin), "miserable" (baxtsiz), "shy" (uyatchan) va "vulnerable" (zaif) holatga tushadi. O'rdakchanning bunday ruhiy holati uning o'zini kamsitilgan va jamiyatga mos kelmasligini his qilishi bilan bog'liqdir. Bu esa uning o'zini topish va haqiqiy go'zallikni anglash uchun kurashga bo'lgan ehtiyojini kuchaytirib yuboradi.

Irg'it o'rdakchanning o'zini izlash jarayoni uning kuchli ichki xususiyatlarini ochib beradi. U "patient" (sabrli), "courageous" (jasur), "trusting" (ishonadigan) sifatlariga ega bo'lishi mumkin. O'zining haqiqiy go'zalligi va ichki kuchini anglash yo'lida, o'rdakcha "optimistic" (umidvor), "gentle" (mehmondo'st), "sensitive" (hissiy) sifatlaridan foydalangan holda, o'zini rivojlantiradi. Rad etilish jarayonida u ko'p vaqtни o'zi bilan o'tkazadi, bu esa unga haqiqiy go'zallikni kashf etishga imkon yaratiladi.

Go'zallik va O'zgarish: Ichki o'zgarishlar orqali haqiqiy go'zallikka erishish

Ertak oxirida, Irkit o'rdakcha o'zining haqiqiy go'zalligini kashf etadi. "Beautiful" (go'zal), "graceful" (nozik), "elegant" (o'ziga xos) sifatleri uning haqiqiy o'zgarishini tasvirlaydi. O'rdakcha tashqi ko'rinishini o'zgartirmaydi, lekin ichki dunyosidagi o'zgarish uni haqiqatan ham go'zal qiladi. O'zgarish, uning "flourishing" (yashnayotgan) va "emerging" (paydo bo'layotgan) ichki sifatlarini ochib beradi. O'rdakchanning "courageous" (jasur) va "inspiring" (ilhomlantiruvchi) sifatlarga ega bo'lishi uning o'zgarishiga katta yordam beradi. Shu tariqa, o'rdakcha jamiyat tomonidan "accepting" (qabul qiluvchi), "welcoming" (qabul qiluvchi) va "admiring" (hayratda qoluvchi) sifatlar bilan qarshi olinadi.

Boshqalar bilan bo'lgan munosabatlar o'rdakchanning ichki dunyosining o'zgarishi bilan bog'liqdir. O'rdakcha o'zini "supportive" (yordam beruvchi), "respectful" (hormatli), "encouraging" (rag'batlantiruvchi) sifatlar orqali kashf qiladi. Shuningdek, bu o'zgarish uni "appreciative" (minnatdor) va "inspiring" (ilhomlantiruvchi) qiladi. Shunday qilib, tashqi ko'rinish faqat vaqtinchalik o'zgarishlarni ifodalaydi, lekin haqiqiy go'zallik va o'zgarish faqat ichki kuch va qat'iyat bilan paydo bo'ladi.

Ichki go'zallikning qadri va ahamiyati

"Irg'it o'rdakcha" ertagi tashqi ko'rinish va ichki go'zallik o'rtasidagi farqni keng qamrovda ko'rsatadi. Jamiyatning tashqi ko'rinishga bo'lgan qadriyatlari va rad etish jarayoni, odamning ichki dunyosini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Biroq, haqiqatda,

o'rdakchanning haqiqiy go'zalligi uning ichki sifatleri orqali yuzaga keladi. O'zgarish, sabr, va o'zini qabul qilish orqali odamlar o'z ichki go'zalligini kashf qilishi mumkin.

Hans Kristian Andersen ertakdagi sifatlar – masalan, "xunuk" (*ugly*), "kulrang" (*grey*), "g'alati" (*unusual*), "noqulay" (*awkward*) kabi tasvirlar orqali jamiyatda tashqi ko'rinish asosida odamlarni baholash odatini tanqid qiladi. U bu sifatlar orqali kitobxonlar va insonlarga shuni anglatmoqchi bo'ladi: **tashqi ko'rinish hech qachon insonning yoki obrazning asl mohiyatini to'liq aks ettira olmaydi.**

O'rdakchanning "noto'g'ri nisbatli", "to'q", "og'ir" kabi jismoniy kamchilik deb qabul qilingan xususiyatlari aslida uning jamiyatga mos kelmasligining timsoli sifatida ishlatilgan. Andersen bu yerda jamiyatning qat'iy va ba'zan g'ayriinsoniy go'zallik me'yorlariga qarshi turishini tushuntirmoqchi bo'ladi.

Muallif sifatlar yordamida bizga quyidagi muhim hayotiy saboqlarni beradi:

- *Tashqi go'zallik vaqtincha, ichki go'zallik esa abadiy.*
- *Har qanday g'alati va "nojo'ya" ko'ringan mavjudot ichida aslida buyuk salohiyat yashiringan bo'lishi mumkin.*
- *Tashqi ko'rinishga asoslangan baholash – bu adolatsizlik va ruhiy og'riq manbai.*
- *Kamsitilganlar ko'pincha eng kuchli o'sish va o'zgarish yo'lini bosib o'tadilar.*

Andersen o'quvchining qalbiga chuqur kirib boradigan tarzda, sifatlar orqali insonni chinakam anglash – bu uning ichki dunyosini tushunishdan boshlanishini ko'rsatadi. Shu tariqa, "Irg'it o'rdakcha" ertagi oddiy bolalar ertagi bo'libgina qolmay, jamiyat, insoniylik va o'zlikni anglash haqida chuqur falsafiy asarga aylanib kelmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar :

1. Andersen, H. K. (1843). *The Ugly Duckling*.
2. Karimov, I. (2008). *Insonning ichki go'zalligi va uning jamiyatdagi o'rni*. Toshkent: O'zbekiston Publishing House.
3. Norboeva, Z. (2015). *Go'zallik va rad etish: Andersenning "Irg'it o'rdakcha" ertagidagi psixologik tahlil*. Tashkent: National University of Uzbekistan Press.
4. [The Ugly Duckling \(americanliterature.com\)](http://americanliterature.com)
5. www.uzbekistanpublishinghouse.uz
6. Qodirova, Z. (2025). MASTERING PHRASAL VERBS: A KEY TO FLUENT ENGLISH. MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS, 1(6), 414-415
7. Qodirova, Z. (2025). TIMELESS TRUTHS: HOW PROVERBS SHAPE AND ENRICH LITERATURE. " GLOBAL MUNOSABATLAR NAZARIYASI:

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIY TAFAKKUR VA INNOVATION G'OYALAR

YOSHLARNING TARAQQIYOT G'OYALARI" xalqaro ilmiy-amaliy anjumani materiallari, 1(2), 147-149.

8. Qodirova, Z. (2025). PROVERBS AS PRAGMATIC TOOLS IN UZBEK AND ENGLISH DISCOURSE: A COMPARATIVE ANALYSIS. Journal of Applied Science and Social Science, 1(1), 660-666.

9. Ziyodaxon, Q. (2025). THE IMPACT OF TOURISM ON LANGUAGE ACQUISITION: A NEW APPROACH TO TEACHING ENGLISH. TANQIDIY NAZAR, TAHLILIY TAFAKKUR VA INNOVATION G 'OYALAR, 1(8), 170-172.